

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 40.— Din, za naročnike v inozemstvu 60.— Din letno. Posamezna številka po 1.— Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 Din za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
štev. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat 1 Din. Inzeratni davek posebej. Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Priznanje težkega položaja učiteljstva.

»Jutranje Novost« prinašajo v 82. številki zanimiv članek o Prekmurju, ki je zelo karakterističen in tipičen tudi z ozirom na položaj in stališče, ki ga ima učiteljstvo pri delu sploh med narodom. Zato podajemo iz članka odlomke, ki zadevajo nas. Razmere so približno povsod enake.

Le narodna zavednost in politično šolanje, to je vzgoja — nas reši iz sedanjega težav polnega položaja.

Rečem: vzgoja in še enkrat dobra vzgoja je potrebna v Prekmurju.

Lahko bi mi rekli, saj plačujemo do 200 učiteljev v Prekmurju, zakaj torej ne delajo? Da to je pač druga zmot, ki nas ne nusi naprej. Le učiteljstvo kljub temu da hoče in zna delati, ne zmore vse, celo z začetkom ozdravljenja ne zmore. Saj suha teorija nič ne zaleže tam, kjer se ne da pokazati na dejstva kot na rezultate delovanja po teoriji. Da bi se nekako razumljivo izrazil navedem tudi nekaj konkretnega.

Učitelj pravi: v ujedineni domovini se nam bo dobro godilo. Doma pa sliši otrok: zaprti smo v kletko — ki se ji pravi — Prekmurje: kakor ponočne zveri nas pretihotani palir — bodisi že na Madžarsko ali drugam in potem nas odira carinar, kadar pripeljamo z žuljem zaslužen žito.

Učitelj uči: sedaj smo svobodni. Doma pripovedujejo: ustrelili so graničarja srčica, ker je hotel na delo.

Učitelj pravi: vsak siromak bo imel kos zemlje. Doma sliši otrok: on je dobil zemljo, ki jo bo z mačko oral, a mi, ki smo zadosti močni za obdelovanje kar 15 oralov zemlje, je ne dobimo češ, imamo za vsako osebo oral svojega.

Torej sama šolska vzgoja ne pomaga. Vsi činitelji, ki imajo v rok sedanjost

in bodočnost Prekmurja, morajo delati smotorno in strumno.

Poglaviti vzrok vsega zla pa tiči v deistvu, da se vsako ozdravljenje oktroira od zgoraj. Marelica je plemenito sadje toda uspeva le v toplih krajih in na rodni tleh! Ozdravljenje se mora začeti od spodaj računati se mora s tem, kar je, sicer bo stavba v zraku visela in se prav gotovo zruši. In tako smo prišli spet do izhodišča naših premišljevanj. Narodno, gospodarsko in seveda kulturno nešolanje naš v bistvu dober in priden Slovenec, kar se na tiče politične zrelosti, je popolnoma neorijentiran. Začeti je treba torej baš na osnovni struji.

Dvignite našega kmeta iz današnje revščine, pomagajte mu gospodarsko da bi na ta način zbudili željo po kulturi, nudite mu le pravo slovansko kulturo in zmagali ste!

Poglejmo še učiteljstvo, ki živi res med narodom in je poklicano, da začne ozdravljeno delo. Večina teh so begunci. So brez pohašitve brez zadostne oblike. Ker živijo dražje nego ostali tovariši širom Slovenije delajo le za bomo hrano. Le oglejte si, kateri ima udobno stanovanje kateri je oblečen izobražencu dostojno. In od teh ljudi želite pozhrtvovanje dela za narod in domovino?

Na vodilnem mestu bi se morali zavdati tega, da vendar slovenski učitelj predstavlja inoslovensko kulturo v vsaki zakotni vasi Prekmurja, torej ogledati si je treba koga postavimo za tega reprezentanta in dati mu moramo sredstva da res lahko reprezentira!

K temu članku, ki prav dobro ilustrira naš položaj in naše razmere nimamo kaj dodati.

Posnamemo samo tri kompetente, ki ovirajo naše delo in pozivamo:

1. Vladajoči faktorji naj prav resno prično z izboljšanjem neurejenih vnanjih razmer, da ne bodo nasprotne z načeli vzgoje ljudstva.

2. Resno naj odpomorejo gmotnemu in socialnemu slabemu stanju učiteljstva.

3. Resno naj prično zatirati in krotiti ljudske hujskače demogoge in javni tisk na kar smo opozorili v zadnjem uvodniku.

V obrambo našega učiteljstva.

(Dopis izven uredništva.)

»Resnica oči kolje« slišim že danes kot odgovor na svoje misli, ki jih hočem tukaj navesti. Pa vseeno ne morem držati jezika za zobmi, kajti vzlic odkritemu priznanju, da so žalibog pogostoma upravičeni očitki, ki padajo ob vsaki priliki na nas mlajše tovariše vzlic dejstvu, da že marsikateri sam s trpko boleštvu v srcu obsoja samega sebe radi mrtvila, iz katerega se ne more dvigniti kakor bi rad, se mi zdi sodba naših starejših tovarišev vendarle pretirna in presplošna.

Rad priznavam njihovo mnogostransko delavnost in velike zasluge tako na pedagoškem in kulturnem polju sploh, kakor tudi v stanovskih zadevah, vsa čast njihovi idealni požrtvovalnosti in tudi sam sem mnenja, da mlajša generacija našega stanu najbrž ne bo izvršila toliko vidnega in neposrednega dela. Toda predno se izreče splošna sodba in obsojda da nam manika idealizma, stanovske zavesti ter delavnosti je treba poseči nekoliko globlje. Treba je premočiti čas in razmere, v katerih se je vzgojeval naš naraščaj zadnje, zlasti vojno dobo, treba je upoštevati prilike, v katerih smo začeli službovati in se ozreti na zahteve ki jim mora zadostovati osnovna šola in na one pred desetletji.

Izobrazba, ki jo dajejo učiteljska svojim gojencem, je zadostovala takrat morda popolnoma, da je učitelj novinec že izpočetka lahko izhajal, imel je potemtakem več časa in prilike za udejstvova-

nie na drugih toriščih, se je lažje specializiral in dosegel večjo sposobnost v tej ali oni stroki. A danes? Znanje, ki ga dobi učiteljski sedaj, je vsled zastarele organizacije učiteljske ravno tako, kakor je bilo pred desetletji, zahteve na ljudskih šolah pa so precej drugačne in večje. Siromak nastopi službo, naleti na težkoče, katerih na vadnici niti sledu ni bilo in »plava«. Ako hoče doseči tisto stopnjo sposobnosti ki je potrebna za uspešno delovanje, mora se z veliko vnmemo posvetiti edino le šolskemu delu, mora »zanemarjati« izvenšolsko udejstvovanje in vse svoje duševne sile osredotočiti v to, da postane kdaj dober učitelj-vzgojitelj. Za kar so imeli starejši tovariši na razpolago deset, dvajset ali celo več let, namreč da so se seznanili z novimi metodami in vzgojnimi načeli, to mora zmagati danes učitelj novinec v mnogo krajši dobi.

Sicer na šolanje zlasti v vojnem času ni primerjati z onim v normalnih razmerah prejšnjih let. Ne samo, da kvalitativno ni dosegalo že itak zelo skrčenih in skromnih učnih smotrov, je iztrgala vojaška obveznost premmogo še predčasno iz učenja ter jih odvedla tja, kjer se ni ubijalo samo telesa, ampak tudi duha, kjer so se rušili ideali kjer je sirovo in nizkotno vojno življenje, kakor slana morilo mehke in vzorejmlive duše. Za ustaljene in utrjene značaje starejših mož ti vplivi gotovo niso bili tako usodni in nevarni, mlajši na marsikateri z muko v duši gleda razvaline nekdanjih sposobnosti, energije in na lepih načrtov, ki jih je nekoč vnet in navdušen študent, koval za bodoči poklic. Vojna ga je ogolufala za najlepšo dobo življenja ko se pravzaprav šele razvija cvet, ki naj bi pozneje rodil dober in zdrav sad.

V tem času se je pa precej, ako ne docela, razblinilo tudi teoretično znanje in je moral začeti potem takorekoč zopet pri in pridno delati da je v nekaj

LISTEK.

Pedagoški zbornik za leto 1922.

Izdaja Slovenska Šolska Matica v Ljubljani. — Uredil dr. K. Ozvald. (XX. zvezek).

Slovenska Šolska Matica v Ljubljani razpošilja ravnokar svoje letošnje publikacije. — Kot prvo in nekako vodilno knjigo te korporacije moramo pač smatrati »Pedagoški zbornik«.

Priznati moramo da nam letošnji zbornik nikakor ne ugaja po vsebini. Na prvi pogled nas »zbornik« potrjuje v mnenju, da je vsa snov nekako tako nanizana, brez pravega načrta, brez smotra, kakor je ravno prihajala uredniku v roke. In več stvarine je v zborniku, ki ni nikakor primerna za zbornik, ki imei trajno vrednost. Po našem mnenju nikakor niso sledeče vesti ali če hočete razprave primerne za »zbornik«. 2. »Zbornik za pučko prosveto«, K. Ozvald. — 3. »Krščanska zajednica mladih ljudi« (Istega urednika). — 4. »Ob tridesetletnici« »Nastavnog Viesnika« (Isti) in 5. »Prvi doktor pedagogike« (K. O.). To so pač črtice recimo za kak dnevnik ali pa ted-

nik, nikakor pa niso primerne za »zbornik«.

»Pedagoški zbornik« bi moral biti — vsaj po našem mnenju — tako urejevan, kakor je n. pr. »Pädagogischer Jahresbericht« ki ga izdaja vsako leto znana knjigarna v Leipzig-u Friderik Brandstetter — letos že 74 letnik — s sodelovanjem priznanih strokovnjakov šolnikov. V em letniku so obdelane strokovno vse manoge šolstva, v njih se razpravlja o vseh v enem letu izišlih knjigah dotične stroke n. pr. »Pädagogik«, »Naturkunde«, »Zeichnen«, »Geographie« itd. — Umevno da se čitatelj tega »zbornika« seznani v prvi vrsti z izdajo nemških publikacij a v našem »zborniku« bi se pa prav lahko obdelala tvarina posameznih strok na ta način, da bi se zbrala tozadevna letna produkcija slovenskih, hrvaških, srbskih, čeških mogoče tudi ruskih, bolgarskih in če hočete — še nemških publikacij.

Toda preldimo k posameznim razpravam. Kot prva razprava je: K. Ozvald: Kdo je izobražen? — V tej razpravi je lasno začrtana pot prave izobrazbe, dodali bi še da kot č) točka velja še to da se k izobrazbi naj prištevajo še zahteva da izobražen človek dajal svojo izobrazbo bližnjemu nesebično v njegovo korist.

Izvajanjem dr. St. Rapétya v razpravi: »Učitelj in univerzitetna izobrazba« pritrjujemo v polnem ob-

segu. Akademsko natrpano osnovno-šolski učitelj bi ne mogel nikdar postati pravi narodni učitelj, kajti po našem mnenju tudi naše univerze nikakor ne nudijo onega, lahko bi rekli splošnega znanja, ki ga potrebuje ravno osnovno-šolski učitelj, če hoče biti v resnici učitelj-vzgojitelj. Univerza le specializira posamezne slušatelje, in osnovna šola ne potrebuje specializistov-učenjakov.

Fr. Čibeji je v svojem gostobesednem članku: Pota in razpotja v sodobnem »mladinskem gibanju« nanizal veliko lepih stavkov, toda — žal — naj se nam oprostijo kljub večkratnemu nazljivemu čitanju — nismo prišli do jedra tega članka in še danes ne vemo, kaj hoče avtor s tem člankom.

Dobra je razprava Fr. Finka: »Metodične smernice za pouk slovenščine pri Neslovencih«: učitelji manjšinskih osnovnih šol bodo našli v tej razpravi mnogo dobrih misli in želimo samo to da prebero to razpravo vsi oni, ki imajo delo na teh manjšinskih šolah. — Na razpravo se najbrže prilčno še povrnemo.

II. Kulturni pregled: Kot prva razprava »Akademski socialno-pedagoški krožek na univerzi v Ljubljani«, avtor Franjo Žgeč, stud. phil, zavzema 5 drobno tiskanih strani. — Ne vemo kako pride slovensko učiteljstvo do tega da prinaša naš »pedagoški zbornik« razprave, ki jih lahko

beremo z malimi izpremembami v drugih revijah. Tako n. pr. lahko čitamo to razpravo v 3. in 4. zvezku prvega letnika vzorno urejevanega »Zbornika za pučko prosveto« str. 125 in 169.

Upravni odbor Slovenske Šolske Matice bi moral skrbeti za to, da nudi učiteljstvu tudi v tem oziru kaj izvirnega. In slednjič smo mnenja, da za tako misel, kakor je ta o »ljudski univerzi«, ni treba delati take reklame, kajti to misel izvršujemo po nekaterih krajih že davno. Ker pa ne obočamo slučajno vsacega našega dela na »veliki zvon«, gre naša javnost — gluha in slepa — mimo. Imamo na zavest, da vršimo to že davno dejansko o čemur premmogi šele akademsko razpravljajo.

Konečno ne smemo prezreti razprave: »Zamorjene sile«, kjer avtorica Alojzija Štebi razpravlja o dokaj delikatni stvari na 12. straneh na podlagi razprave dr. Žiškove iz l. 1908, pod naslovom: »Erhebungen über die Kinderarbeit in Oesterreich im Jahre 1908«. — O tej prezanimivi brošuri smo precej obširno pisali svoječasno že v »Naših Zapiskih«.

V tolažbo avtorice »Zamorjene sile« povemo da je višji šolski svet ravnokar izdal naredbo, s katero upa zmanjšati število domačih nalog.